

Severoamerický klub Jawa/ČZ

Text: Mike Thomason, Jiří Duchoň

Foto: Mike Thomason

Překlad: Jiří Duchoň

Předminule jsme vás začali seznamovat s Donem Schumannem, pozoruhodným Američanem z podhůří Skalistých hor, jenž provozuje jedinou Škodu 120L v USA, ale také řadu strojů Jawa a ČZ. Nejde však o jediného patriota českých barev na území Nového světa. Tentokrát vás seznámím s Mikem Thomasonem, jenž vede Severoamerický registr Jawa/ČZ. Jsem rád, že našim čtenářům mohu zcela exkluzivně poskytnout překlad dopisu, psaného brilantní a barvitou angličtinou, který mi Mike, jenž donedávna přednášel na alabamské univerzitě americkou historii, poslal. Přiblíží nám vztah rodilých Američanů k našim slavným strojům, ale také situaci na tehdejší tamním trhu. Berte prosím následující řádky s náležitým respektem. Ačkoli se velkému světu můžeme zdát jako národ poněkud pozapomenuti, skutečnost je opačná.

Motocykly Jawa a ČZ se do Severní Ameriky dovážely po druhé světové válce. V USA i v Kanadě byl v té době znát nedostatek dopravních prostředků a motocykly s objemem okolo 125 cm³ byly mohutně poptávány. Když se koncem čtyřicátých let automobilový průmysl vzpamatoval, obrátila se pozornost příznivců jedné stopy směrem k využití motocyklů pro sport a volný čas, ačkoli potřeba

Druhé výroční setkání klubu, opět v Cedar Rapids

První setkání amerického Jawa/ČZ registru v Národním českém a slovenském muzeu v Cedar Rapids ve státě Iowa (rok 2003)

levné individuální přepravy, zvláště mezi mladými lidmi, přetrvávala. V padesátých a šedesátých letech se proto na půdě Severní Ameriky prodávaly motocykly Jawa a ČZ v hojných počtech. Stroje ČZ zde úspěšně startovaly v trialových závodech až do devadesátých let a dodnes jsou populární mezi příznivci motoveteránů. Jawa opustila americký trh v sedmdesátých letech pod vlivem sílící japonské konkurence a přísnějších emisních limitů, jimž dvoutaktní stroje vyhovět nedokázaly. Mopedy do objemu 50 cm³ však byly od regulí osvobozeny, podobně jako trialové speciály, jakými byly stroje ČZ. V Kanadě se obě československé značky díky rozdílné legislativě udržely o něco déle. Spolu s populárními značkami Jawa a ČZ tehdy bohužel zmizela také jména Čezeta nebo Tatran. V osmdesátých letech se zde československé motocykly začaly z paměti vytrácet, výjimkou zůstaly trialy. Značková zastoupení zavírala své brány a dostupnost náhradních dílů prudce klesala. Proto vás jistě překvapí, že dodnes slavnou a dobře fungující zůstává síť prodejen sidecarů Velorex, jež dnes na amerických cestách potkáte častěji, než motocykl československé výroby.

Jako „náctiletý“ jsem v roce 1956 proháněl svoji Jawu 555. Zhruba deset let poté jsem ji prodal a až do devadesátých let na značku Jawa vzpomínal jen málokdy. Pak jsem se rozhodl zjistit, co se stalo s motocykly mého mládí. Zavola jsem proto na českou ambasádu ve Washingtonu, kde mi dali několik jmen, a za krátko jsem již mluvil s Garym Hooperem z klubu Westcoast Motorcycles na západním pobřeží Floridy. Ujistil mě, že je stále k dispozici dostatek motocyklů Jawa a ČZ. Jen několik měsíců nato mi prodal Jawu 250 z počátku šedesátých let. Byla v dosti zuboženém stavu, ale probudila ve mě vzpomínky na motocykly, jež jsem téměř před čtyřmi dekádami tolik obdivoval. Zajímalo mě, kolik zde existuje majitelů motocyklů Jawa a ČZ. Tehdy, v devadesátých letech, se mi totiž zdálo, že žádný.

Od počátku roku 1995 jsem publikoval své inzertaty v motocyklových periodických, kde jsem prosil případné vlastníky českých strojů, aby se mi ozvali a já mohl sestavit seznam jich a jejich strojů. Kvůli tomuto svému cíli jsem se dokonce musel naučit pracovat s počítačem, ale jen během pouhého roku jsem měl na stole na 100 jmen z USA a Kanady a začal se pítit po aktivitách klubů majitelů motocyklů Jawa a ČZ v ostatních zemích. Tehdy jsem samozřejmě žádného z těchto lidí neznal osobně a až do roku 1999 s nimi komunikoval pouze skrze telefon nebo poštu. Konečně jsem se však dostal k internetu a naše komunikace se stala snadnou, rychlou a levnou. Jedním z prvních zámořských příznivců byl Peter Cooper z Nového Zélandu. Byl zvláštní a svéráznou osobností, která mezi své příznivce rozesílala útlý časopis Wanderings (tuláctví). Koncem roku 1996 dorazilo jedno vydání i ke mě a já jeho kopie rozesílal prostřednictvím klasické „šnečí pošty“ (alt. k rychlému elektronickému „e-mailu“) členům svého registru, jež jsem do té doby sehnal. Peter však bohužel dále podobné periodikum tvořit nemohl, takže jsem se přemluvil k tomu, abych v tradici plátku Wanderings, alespoň ve čtvrtletní periodicitě, pokračoval. Naštěstí mi v tom rázem začali pomáhat nejen členové našeho klubu, ale také činovníci dvou klubů britských, Owner's („majitelů“) a Rider's („jezdců“). Zúčastnění mi posílali originály nebo kopie manuálů, jiné jsem sám vykupoval, a sestavili jsme bohaté zásobenou knihovnu, jež začala pomáhat všem zájemcům o motocykly Jawa a ČZ a jejich restaurování. Přátelé z Anglie mě štědře zásobovali všemi možnými tištěnými materiály, nedocenitelnými těmi z nás, kteří se dostali k československým motocyklům a nevěděli si s nimi rady. Například někteří z nich byli vyloženě šokováni, když se dozvěděli, že řadicí pákou lze v její obrácené poloze také startovat motor. Dovedete si jistě představit, jak šťastní byli, když zjistili, že mohou svůj stroj jednoduše „nakopnout“!

Autor tohoto článku na fotografii druhý zleva

Když se internet začal stávat stále běžnější formou komunikace, mohli jsme rázem mezi sebou sdílet své informace, nákresy či obrázky, ale stále jsme se v podstatě osobně neznali. Majitelé strojů Jawa se většinou nepotkali nikdy, zatímco ti od strojů ČZ se setkávali alespoň na příležitostných sportovních podnikcích.

V roce 1999 jsme si konečně založili své vlastní internetové stránky. Jejich název se několikrát změnil, aby se ustálil na www.jawaczregister.com. Právě zde se mohou členové dozvědět řadu užitečných informací. Stránky jsou vedeny anglicky, i když několik z našich členů umí částečně česky. Právě díky těmto stránkám se začal náš klub dále rozrůstat. Na přelomu tisíciletí již náš počet výrazně překonával stovku, ale protože jsme byli rozprostřeni po celých Spojených státech, osobní kontakt stále chyběl.

